

EDEBİYAT

RE'İSÜ'L-IHTİSÂB ŞERİF
MU'TASİM EL-BUHÂRÎ

KASÎDE-İ BÜRDE TERCÜMESİ VE TAHMİSİ

HAZIRLAYAN: HAMZA KOÇ

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 378

Edebiyat: 195

ISBN 978-625-6063-02-0

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2024

Müellif: Re'îsü'l-İhtisâb Şerîf Mu'tasım el-Buhârî

Hazırlayan: Hamza Koç

Kitap Editörü: Bünyamin Ayçiçeği

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Repro Bir Matbaacılık

(Sertifika No: 47381)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Re'îsü'l-İhtisâb Şerîf Mu'tasım el-Buhârî

Kasîde-i Bürde Tercümesi ve Tahmisi

Hazırlayan: Hamza Koç (Doç. Dr.) Editör: Bünyamin Ayçiçeği (Doç. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2024.

165 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 378) ___

ISBN 978-625-6063-02-0

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Kasîde-i Bürde 4- Hz. Muhammed

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Ön Söz.....	9
Giriş	
Kasîde-i Bürde Hakkında	11

BİRİNCİ BÖLÜM

Bûsîrî'nin Hayatı, Eserleri ve Kasîde-i Bürde'si.....	17
1. Bûsîrî'nin Hayatı	17
2. Bûsîrî'nin Eserleri	20
2.1. Dîvânü'l-Bûsîrî	21
2.2. el-Kasîdetü'l-Hemziyye fi Medhi'n-Nebeviyye.....	21
2.3. Zuhru'l-Me'âd fi Vezni Bânet Su'âd	23
2.4. el-Muhrec ve'l-Merdûd 'ale'n-Nasârâ ve'l-Yehûd	25
2.5. el-Kasîdetü'l-Mudariyye fi's-Salâti 'alâ Hayri'l-Beriyye	25
2.6. Takdîsü'l-Harem min Tednîsi'd-Darem.....	26
2.7. el-Kevâkibü'd-Dürriyye fi Medhi Hayri'l-Beriyye (Kasîde-i Bürde)	27
3. Kasîde-i Bürde'nin Türkçe Tahmisleri	29
3.1. Kemâlî, Taşköprî-zâde Kemâleddin Mehmed Efendi (ö. 1031-32/1621).....	31
3.2. Süleyman Nahîfî Efendi (ö. 1151/1738)	31
3.3. Abdullah Salâhî-i Uşşâkî (ö. 1197/1782)	32

3.4. Şeyhülislam Mehmed Mekkî Efendi (ö. 1212/1797).....	33
3.5. Mollacık-zâde Mehmed Râ'if Efendi (ö. 1240/1825).....	33
3.6. Mustafa Maksûd Resâ Efendi (ö. 1269/1852-53).....	34
3.7. Mu'tasım el-Buhârî (ö. 1293/1876-77'den sonra).....	35
3.8. Edirne Müftüsü Mehmed Fevzî Efendi (ö. 1318/1900).....	35
3.9. Müellifi Belirsiz (Berlin Devlet Kütüphanesi Ms.or.oct. 3091).....	36

İKİNCİ BÖLÜM

Re'îsü'l-İhtisâb Şerîf Mu'tasım el-Buhârî'nin Hayatı ve Kasîde-i Bürde Tercümesi ve Tahmisi	39
1. Re'îsü'l-İhtisâb Şerîf Mu'tasım el-Buhârî'nin Hayatı	39
2. Kasîde-i Bürde Tercümesi ve Tahmisi.....	40
2.1. Metnin Şekil ve Muhteva Hususiyetleri.....	40
2.2. Nüsha Tavsifi.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kasîde-i Bürde Tercümesi ve Tahmisinin Çeviri Yazılı Metni	47
1. Metnin Tesisinde Takip Edilen Yöntem	47
2. Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabeti	49
Tıpkıbasım ve Çeviri Yazılı Metin	51
Sonuç	161
Kaynaklar	163

Ön Söz

Hız. Peygamber'e duyulan derin muhabbet, başta na't olmak üzere mevlid, siyer, hilye, kırk hadis, miraciye, mucize-nâme ve gazavat-nâme gibi -onun etrafında şekillenen- çeşitli edebî türlerin ortaya çıkmasına vesile olmuş ve bu türlerle ilgili pek çok eser kaleme alınmıştır. Muallaka şairlerinden Züheyr b. Ebû Sülmâ'nın (ö. 609?) oğlu Ka'b b. Züheyr'in (ö. 24/645?) hicretin dokuzuncu yılında Hz. Peygamber'den af dilemek için yazdığı meşhur kaside, na't türüne öncülük etmesi açısından İslamî edebiyatın ilk ve en önemli eserlerinden biri olarak kabul görmüştür. Hz. Peygamber'in, şairine hırkasını (bürde) hediye ettiği için literatürde *Kasîde-i Bürde* adıyla şöhret kazanan bu manzume, Müslümanlar arasında büyük itibar görmüş, uzun zaman ilim meclislerinin açılışında okunmuş ve onsuz söze girilmiştir. Ka'b b. Züheyr'den yaklaşık altı asır sonra yaşayan Muhammed b. Sa'îd el-Bûsîrî'nin (ö. 696/1297?), asıl ismi *el-Kevâkibü'd-Dürriyye fî Medhi Hayri'l-Berîyye* olan kasidesi de İslamî edebiyatta aynı adla bilinmektedir. Ka'b'ın kasidesi her ne kadar ilk örnek olması ve Hz. Peygamber'in huzurunda okunma şerefine erişmesinden dolayı şöhrete kavuşsa da Bûsîrî'nin *Bürde*'si gerek yazılış hikâyesi gerekse zengin muhtevası ve lirik üslubu sayesinde Ka'b'ın eserini gölgede bırakmayı başarmıştır. Bu meşhur na't, birçok milletin kültür ve edebiyatında olduğu gibi Hz. Peygamber'e sonsuz bir sevgiyle bağlı olan Türklerin kültüründe de geniş yankı bulmuş ve şerh, tercüme, tahmis, tesdis, tesbi' ve ta'şir gibi çeşitli şekillerle edebiyatımıza kazandırılmıştır.

Şerîf Mahdûm el-Mu'tasım ibn Kâdî Abdurrahîm el-Buhârî (ö. 1293/1876-77'den sonra), Hz. Peygamber'in şefaatine nail olabilmek ümidiyle Bûsîrî'nin *Kasîde-i Bürde*'sini tercüme ve tahmis etmiş ve bu sahada kalem oynatan şairler kervanına katılmıştır. Elinizdeki kitapta bugüne kadar hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan Mu'tasım el-Buhârî'nin hayatı ve söz konusu eseri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Nesih ve talik gibi hatları güzel yazan, musiki ilminde ve şairlikte maharet sahibi olan Mu'tasım el-Buhârî, *Kasîde-i Bürde*'yi önce manzum biçimde Türkçeye çevirmiş, sonra da bu tercümesini tahmis etmiştir. Eserin tespit edilebilen yegâne nüshası Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 895 numarada kayıtlıdır.

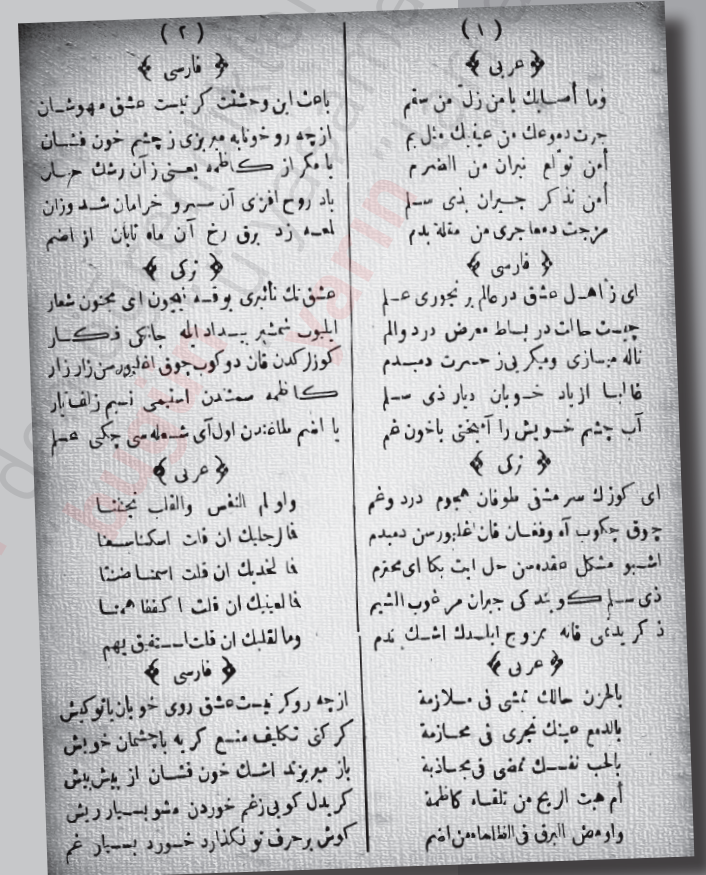
Çalışma, giriş ve üç ana bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde Ka'b b. Zühayr ve Bûsîrî'nin yukarıda bahsi geçen kasideleri ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Bûsîrî'nin hayatı, eserleri ve *Kasîde-i Bürde*'sinin Türkçe tahmislerinden söz edilmiştir. İkinci bölümde Mu'tasım el-Buhârî'nin hayatı hakkında bilgi verilmiş, *Kasîde-i Bürde* tercümesi ve tahmisinin şekil ve muhteva hususiyetleri üzerinde durulmuş ve nüsha tavsifi yapılmıştır. Üçüncü bölümde metnin kuruluşunda dikkat edilen hususlara değinilmiş, transkripsiyon alfabesi gösterilmiş ve ilmî usuller çerçevesinde hazırlanan çeviri yazılı metin sunulmuştur. Çalışmanın sonuç bölümünde ise elde edilen veriler sıralanmış ve ardından yararlanılan kaynaklara yer verilmiştir.

Mu'tasım el-Buhârî'nin *Kasîde-i Bürde* tercümesi ve tahmisinden şahsımı haberdar eden ve bu güzide eserin ilim dünyasına kazandırılması hususunda beni teşvik eden, aynı zamanda metinle alakalı bazı müşküllerin çözümünde yardımlarını esirgemeyen kıymetli meslektaşım Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği'ne teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmalarım esnasında gösterdiği sabırdan ötürü sevgili eşim Esra Hanım'a tüm kalbimle şükranlarımı arz ederim. Çalışmanın *Kasîde-i Bürde* sahasına mütevazı bir katkı sağlamanı ve bu alanda yapılacak araştırmalara ışık tutmasını dilerim. Gayret bizden tevfik Allah'tandır.

Hamza Koç
Giresun, 2024

KASÎDE-İ BÜRDE TERCÜMESİ VE TAHMİSİ

TIPKIBASIM
ve
ÇEVİRİ YAZILI
METİN

-1-

ای کوزک سر مشقی طوفان هجوم درد و غم
چوق چکوب آه و فغان قان اغلیورسن دمبدم
اشبو مشکل عقده سن حل ایت بکا ای محترم
ذی سلم کویند کی جبران مر غوب الشیم
ذکر بدعی قانه ممزوج ایلدک اشک ندیم

-2-

عشق نک تأثری بوقسه نیچون آی مجنون شعار
ایلبوب شمشیر بی داد ابله جانکی فیکار
کوزل کدن قان دو کوب چوق اغلیورسن زار زار
کاظمه سمندن استیمی نسیم زلف یار
یا اضم طاغندن اول آی شهله سی چکتی عسمل

-3-

کر ضمیرک بوقسه سر عشق ابله آینه دار
نیچون اولش کوزلک کربان وهم قلبک فیکار
کر دبسک کوز اغلمه قلب اینه اندوه آشکار
دوتیمبورل حرفکی شایان سمع اعبار
عشق اشبو حال ابله انکار اوانمز هیچدم

Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

Remel: _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

-1-

Ey gözüñ ser-meşki tūfān-ı hücūm-ı derd ü ğam
Çok çeküp āh u fiġān qan aġlıyorsun dem-be-dem
İşbu müşkil 'uqdesin hāl it baña ey muhterem
Zī-Selem küyındaki cīrān-ı mergūbu's-şiyem
Zikriden mi qana memzūc eyledüñ eşk-i nedem

-2-

'Aşkınuñ te'siri yoksa niçün ey mecnūn-şī'ār
Eyleyüp şemşīr-i bī-dād ile cānuñi fikār
Gözlerüñden qan döküp çok aġlıyorsun zār zār
Kāzime semtinden esti mi nesīm-i zūlf-i yār
Ya İdam taġından ol ay şu'lesi çekti 'alem

-3-

Ger zamīrūñ yoksa sırr-ı 'aşq ile āyine-dār
Niçün olmuş gözlerüñ giryān u hem qalbūñ fikār
Ger diseñ göz aġlama qalb itme endūh āşikār
Dutmıyorlar harfūñi şāyān-ı sem'-i i'tibār
'Aşq işbu hāl ile inkār olunmaz hīç-dem

-4-

ضعفدن بکزی ضرر مشدر نصل کیم زعفران
قلبی بر بان چشمی کر بان آهی سوزان اشکی فان
اشبو شور ایله نه در او عاشقی بی خانان
عشق نک سرینی ناهشهود ابدر آیا کمان
بو علامتلرله سر عشقی اولور می مکتتم

-5-

کر وجودک سهم غیب عشقه اولر سه نشان
بس نه ایجاب ایتمیش استظهاری ابدوب آه و فغان
غم خراباننده طوفان سرشکک در روان
اول سهمی قدک دیارن ایلوب کوی بی بیان
او بمورسن بر نفس انشاد ابدوب بان و علم

-6-

عشق ایچون ثابت علیه کده در ربی اشتباه
موجه اشکله اندوهک ایکی عادل کواه
اشبو شاهدل درر گن سن نصل ای روسیاه
عشقی انکار ابدرسن یوقی بو خصلت کنه
شاهد عادل درر کن منکره بو قدر قسم

-4-

Za‘fdan beñzi şararmışdur naşıl kim za‘ferān
K̄albi biryān çeşmi giryān āhi sūzān eşi k̄an
İşbu şūr ile ne dürlü ‘aşık-ı bī-hānmān
‘Aşkınuñ sırrını nā-meshūd ider āyā gümān
Bu ‘alāmetlerle sırr-ı ‘aşq olur mı mūktetem

-5-

Ger vücūduñ sehm-i ğayb-ı ‘aşka olmazsa nişān
Bes ne icāb itmiş istizhār idüp āh u figān
Ġam harābātında tūfān-ı sirişkūñdür revān
Ol sehī-ḳaddūñ diyārın eyleyüp kūyī beyān
Uymıyorsun bir nefes inşād idüp bān u ‘Alem

-6-

‘Aşq içün s̄ābit ‘aleyhūnde durur bī-iştibāh
Mevce-i eşküñle endühuñ iki ‘ādil güvāh
İşbu şahidler dururken sen naşıl ey rū-siyāh
‘Aşkınuñ inkār idersin yok mı bu ḥaşlet günāh
Şāhid-i ‘ādil dururken mūnkire yokdur ḳasem

Kaynaklar

- Ahmed Hasan Besec (2005). *Dîvânu'l-Bûsîrî*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- AKKUŞ, Mehmet (1998). *Abdullah Salâhaddîn-i Uşşâkî (Salâhî)'nin Hayatı ve Eserleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- ASLAN, Zahir (2021). “Kasîde-i Hemziyye ve Üzerine Yapılan Çalışmalar”. *Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Araştırmaları Dergisi*. 5 (1): 61-87.
- AYÇİÇEĞİ, Bünyamin, Hamza Koç (2021a). “Tahmîs-i Kasîde-i Bürde (Mustafâ Maksûd Resâ)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tahmis-i-kaside-i-burde-mustafa-maksud-resa> [Erişim Tarihi: 18.05.2024].
- AYÇİÇEĞİ, Bünyamin, Hamza Koç (2021b). “Miftâhu'n-Necât (Fevzî)”. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. <https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/miftahu-n-necat-fevzi> [Erişim Tarihi: 18.05.2024].
- BALCI, Rüştü (2014). *Kâtip Çelebi, Keşfü'z-Zünûn an Esâmî'l-Kütübi ve'l-Fünûn*. C. 3. İkinci Baskı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- BASSET, Rene (1970a). “Bûsîrî”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 2. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. s. 822.
- BASSET, Rene (1970b). “Bürde”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 2. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. s. 837-838.
- BAYBARA, Neriman (2007). *Kureyşî-zâde Mehmed Fevzi Efendi, Hayatı ve Eserleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- DEMİRAYAK, Kenan (2001). “Kasîdetü'l-Bürde”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 566-568.
- DEMİRAYAK, Kenan (2020). *Peygamber Methiyeleri (I) El-Bûsîrî El-Kasîdetü'l-Hemziyye ve Manzum Bir Türkçe Çevirisi*. Erzurum: Fenomen Yayınları.

- DOĞAN AVERBEK, Güler (2020). “Berlin Devlet Kütüphanesi’nde Bulunan Kataloglanmamış Türkçe Yazmalar Üzerine Tespitler”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (24): 1-40.
- DOĞAN, AVERBEK, Güler (2021). “Osman Reşer’in 1913-1936 Yılları Arasında Berlin Devlet Kütüphanesi’ne Sattığı Yazmalar”. *İslam Tetkikleri Dergisi*. 11 (2): 477-568.
- DONUK, Suat (2017). *Hadâ’ıku’l-Hakâ’ik fi Tekmileti’ş-Şakâ’ik, Nev’izâde Atâyî’nin Şakâ’ik Zeyli (İnceleme-Tenkitletli Metin)*. C. 2. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- ER, Şaban (2014). *Nahîfi Süleymân Efendi Külliyyâtı*. İstanbul: Kutup Yıldızı Yayınları.
- ERDEM, Sadık (2014). *Ârif Hikmet, Tezkire-i Şu’arâ, İnceleme-Çeviri-yazı-İndeksli Tıpkıbasım*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ERGÜN, Hasan (2018). *Tamamı Kelime Manalı Kaside-i Bürde, Kaside-i Mudariyye, Kaside-i Muhammediyye*. İstanbul: Ravza Yayınları.
- GÜLER, Ömer Said (2016). *Mollacıkzâde Mehmed Râ’îf’in Ziyâu’l-Fu’âd fi Şerhi Bânet Su’âd İsimli Kaside-i Bürde Şerhi (İnceleme-Metin-Sözlük-İndeks)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi.
- GÜLER, Ömer Said (2021). *Ka’b b. Zühre’in Kaside-i Bürde’sine Osmanlı Döneminde Yazılan Türkçe Şerhler (Karşılaştırmalı İnceleme-Üsküdarî Ahmed Efendi, Abdurrahman Abdî Paşa ve İsmâüddin Efendi Şerhlerinin Tenkitli Neşirleri)*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Medeniyet Üniversitesi.
- Hayyâm Pür (1372). *Ferheng-i Suhanverân*. I-II. Tahran: İntişârât-ı Tilâye.
- IRMAK, Mustafa (2016). *Kaside-i Hemziyye ve Manzum Bir Tercümesi*. Rize: STS Yayınları.
- IRMAK, Mustafa (2016). “Bûsîrî’nin Zuhru’l-Me’âd fi Vezni Bânet Su’âd Adlı Kasidesi ve Abdülbâki b. Ahmed’in Bu Esere Yaptığı Manzum Tercüme”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 9 (42): 174-201.
- KAPLAN, Yunus (2021). “Nihâdî’nin Manzum Kaside-i Bürde Tercümesi”. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. 10 (25): 45-70.
- KARAMAN, Hayreddin, Mustafa Çağrı, İbrahim Kâfi Dönmez, Sadrettin Gümüş (2006-2008). *Kur’an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir*. C. I-V. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Kârî Rahmetullah Vâzih (1350). *Tuhfetü’l-Âhbab fi Tezkireti’l-Âshâb*. Library of Congress 2005309369.
- KAYA, Mahmut (2001a). “Kasîdetü’l-Bürde”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 568-569.

- KAYA, Mahmut (2001b). “el-Kasîdetü’l-Hemziyye”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 569-570.
- KAYA, Mahmut (2014). *Kaside-i Bürde’yi Türkçe Söyleyiş*. Dördüncü Baskı. İstanbul: Damla Yayınevi.
- KAYA, Mahmut (2018). “Bûsîrî, Muhammed b. Saîd”. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 6. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 468-470.
- KEHHÂLE, Ömer Rızâ (1993). *Mu’cemu’l-Mü’ellifin*. C. III. Beyrut: Müessesetu’r-Risâle.
- KESKİNSOY, Haşim (2011). *Mekkî ve Nahîfi’nin Kaside-i Bürde Tahmisleri (Tenkitli Metin-İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- KOÇ, Hamza (2021). “Mustafa Maksûd Resâ Efendi’nin Kaside-i Bürde Tahmisi”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. (27): 489-546.
- KUZUBAŞ, Muhammet (2007). “Muhammed Fevzî’nin Miftâhu’n-Necât Adlı Eseri (Kaside-i Bürde Tahmis ve Şerhi)”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 1 (1): 156-192.
- Mahmut Hasenî (2013). *İmâm-ı Bûsîrî’nin Unutulan Eseri El-Kasîdetü’l-Muzariyye ve Şerhi*. İstanbul: Beyzade Prodüksiyon.
- Muhammed b. Sa’îd el-Bûsîrî (2007). *Dîvânü’l-Bûsîrî*. Beyrut: Dârü’l-Ma’rifet.
- Mu’tasım-ı Buhârî (1293). Beyazıt Kütüphanesi BM11868.
- Mu’tasım-ı Buhârî (1293). Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 895.
- SEZER, İsmail Hakkı (1985). *İmam Busîrî ve Bürde’si*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- ŞAHİN, Ebubekir Sıddık (1997). *Kaside-i Bürde’nin Türkçe Şerh ve Tercümeleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- UZUN, Şerife (2014). “Diyarbakırlı Ahmed Mürşîdî’nin Pendnâme’sinde Ayet ve Hadis İktibasları”. *Uluslararası VIII. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Ali Emîrî Hatırasına)*. 15 Kasım 2012. Diyarbakır: T.C. Diyarbakır Valiliği Kültür Sanat Yayınları, s. 433-446.
- YAVUZ, A. Fikri, İsmail Özen (1972). *Bursalı Mehmet Tahir Efendi, Osmanlı Müellifleri*. C. 1. İstanbul: Meral Yayınevi.
- YENİTERZİ, Emine (1993). *Dîvan Şiirinde Na’t*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- YENİTERZİ, Emine (2002). “Türk Edebiyatında Na’tlara Dair”. *Türkler*. C. 11. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları. s. 762-767.
- YILMAZ, Mehmet (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Kesit Yayınları.

KASÎDE-İ BÜRDE TERCÜMESİ VE TAHMİSİ

Kasîde-i Bürde, Arap kökenli iki şairin, Ka'b b. Züheyr (ö. 24/645?) ile Muhammed b. Sa'îd el-Bûsîrî'nin (ö. 696/1297?) Hz. Peygamber'i methetmek amacıyla kaleme aldıkları manzumeler için İslami edebiyatta ortak kullanılan bir isimdir. Bilindiği üzere bu iki kasideden Ka'b'a ait olanı tarihî bir gerçeğe, Bûsîrî'ye ait olanı ise bir rüya hadisesine dayanmakta olup her iki şiirin şairine de Hz. Peygamber tarafından "bürde" verildiği için bu adla anılmışlardır. Ka'b'ın manzumesi her ne kadar ilk örnek olması ve Hz. Peygamber'in huzurunda okunma şerefine erişmesi vesilesiyle şöhret kazansa da Bûsîrî'nin *Kasîde-i Bürde*'si gerek yazılı hikâyesi gerekse söyleyiş güzelliği ve ifade gücü sayesinde Ka'b'ın eserini gölgede bırakmayı başarmış ve şerh, tercüme, tahmis, tesdis, tesbi' ve ta'sîr gibi farklı şekillerle edebiyatımıza kazandırılmıştır.

Re'îsü'l-İhtisâb Şerîf Mu'tasım el-Buhârî (ö. 1293/1876-77'den sonra), Hz. Peygamber'in şefaatine mazhar olabilmek ümidiyle Bûsîrî'nin *Kasîde-i Bürde*'sini önce manzum biçimde Türkçeye çevirmiş, sonra da bu tercümesini tahmis etmiştir. Elinizdeki kitapta bugüne kadar hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan Mu'tasım el-Buhârî'nin hayatı ve sözü edilen eseri her yönüyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde Ka'b b. Züheyr ile Bûsîrî'nin bahsi geçen kasidelerine dair detaylı bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Bûsîrî'nin hayatı, eserleri ve *Kasîde-i Bürde*'sinin Türkçe tahmislerinden söz edilmiştir. İkinci bölümde Mu'tasım el-Buhârî'nin hayatı hakkında bilgi verilmiş, *Kasîde-i Bürde* tercümesi ve tahmisinin şekil ve muhteva hususiyetleri üzerinde durulmuş ve tespit edilebilen tek nüshasının tavsifi yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise metnin tesisinde dikkat edilen hususlara değinilmiş, transkripsiyon alfabesi gösterilmiş ve çeviri yazılı metne yer verilmiştir. Bu çalışma ile hem hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgi bulunmayan Mu'tasım el-Buhârî ilim âlemine tanıtılmış hem de şairin *Kasîde-i Bürde* tercümesi ve tahmisi sahaya ilgilenen okurların istifadesine sunulmuştur. Çalışmanın *Kasîde-i Bürde* literatürüne katkı sağlamasını ve konuyla ilgili yeni araştırmalara ışık tutmasını temenni ediyoruz.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6063-02-0

9 786256 063020